

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Кзз 1266/2022
08.12.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Биљане Синановић, председника већа, Радмиле Драгичевић Дичић, Светлане Томић Јокић, Бојане Пауновић и Милене Рашић, чланова већа, са саветником Андреом Јаковљевић, као записничарем, у кривичном предмету окривљеног Владана Граховца, због кривичног дела тешко убиство из члана 114. став 1. тачка 5) Кривичног законика, одлучујући о захтеву за заштиту законитости браниоца окривљеног Владана Граховца, адвоката Предрага Стефановића поднетом против правноснажних пресуда Вишег суда у Нишу К 92/21 од 25.03.2022. године и Апелационог суда у Нишу Кж1 416/22 од 20.09.2022. године, у седници већа одржаној дана 08.12.2022. године, већином гласова донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснован, захтев за заштиту законитости браниоца окривљеног Владана Граховца, адвоката Предрага Стефановића поднет против правноснажних пресуда Вишег суда у Нишу К 92/21 од 25.03.2022. године и Апелационог суда у Нишу Кж1 416/22 од 20.09.2022. године.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Нишу К 92/21 од 25.03.2022. године окривљени Владан Граховац оглашен је кривим због кривичног дела тешко убиство из члана 114. став 1. тачка 5) Кривичног законика па је осуђен на казну затвора у трајању од 30 (тридесет) година, коју ће издржати по правноснажности пресуде, у коју му се урачунава време проведено у притвору од 04.09.2019. године па до упућивања окривљеног у установу за издржавање кривичне санкције.

Истом пресудом према окривљеном је изречена мера безбедности одузимање предмета и то новац у износу од 760 евра, који је одузет од окривљеног приликом лишења слободе, као и нож са плавом дршком укупне дужине 34 цм, а дужине сечива 21 цм, на коме је угравиран натпис „...“, а који нож се по правноснажности пресуде има предати МУП РС ПУ Ниш на даљи поступак и уништење, док ће новац бити враћен породици.

Окривљени је обавезан да на име стварних трошкова кривичног поступка према трошковнику у списима предмета, плати ВЈТ у Нишу износ од 587.247,76 динара, а Вишем суду у Нишу судски паушал у износу од 4.000,00 динара и остале трошкове кривичног поступка, пре свега износа на име награде браниоцу по службеној дужности о којима ће суд одлучити посебним решењем након правноснажности пресуде, а које трошкове је окривљени дужан да плати у року од 3 месеца од правноснажности пресуде под претњом принудног извршења.

Пресудом Апелационог суда у Нишу Кж1 416/22 од 20.09.2022. године делимично је усвојена жалба ВЈТ у Нишу па је преиначена првостепена пресуда у делу одлуке о казни па је окривљени Владан Граховац због кривичног дела тешко убиство из члана 114. став 1. тачка 5) Кривичног законика, за које је првостепеном пресудом оглашен кривим, осуђен на казну затвора у трајању од 35 (тридесет и пет) година, у коју казну му се, у смислу члана 63. став 1. Кривичног законика, урачунава време проведено у притвору од 04.09.2019. године па до упућивања окривљеног у установу за издржавање казне затвора, док је жалба браниоца окривљеног одбијена као неоснована и првостепена пресуда је у непреиначеном делу потврђена.

Против наведених правноснажних пресуда захтев за заштиту законитости благовремено је поднео бранилац окривљеног Владана Граховца, адвокат Предраг Стефановић, због битних повреда одредаба кривичног поступка из члана 438. став 1. тачка 4) и став 2. тачка 1) ЗКП и повреде кривичног закона из члана 439. тачка 1) ЗКП са предлогом да Врховни касациони суд усвоји поднети захтев и укине побијане пресуде и предмет врати првостепеном суду на поновни поступак и одлуку или да укине другостепену пресуду и предмет врати другостепеном суду на поновно одлучивање по жалбама изјављеним против првостепене пресуде.

Врховни касациони суд је доставио примерке захтева за заштиту законитости Републичком јавном тужиоцу сходно одредби члана 488. став 1. ЗКП, те је у седници већа коју је одржао у смислу члана 490. ЗКП, без обавештења Републичког јавног тужиоца и браниоца окривљеног, сматрајући да њихово присуство није од значаја за доношење одлуке (члан 488. став 2. ЗКП), размотрио списе предмета и правноснажне пресуде против којих је захтев за заштиту законитости поднет, па је, након оцене навода изнетих у захтеву, нашао:

Захтев за заштиту законитости браниоца окривљеног Владана Граховца, је неоснован.

Бранилац окривљеног Владана Граховца у захтеву за заштиту законитости истиче да је правноснажном пресудом на штету окривљеног учињена повреда закона из члана 438. став 1. тачка 4) ЗКП, тиме што су у поступку учествовале судије које су се морале изузети. У вези са тим бранилац наводи да је пресуда Апелационог суда у Нишу Кж1 416/22 од 20.09.2022. године донета од стране судског већа којим је председавала судија Јасмина Јововић, док су као чланови већа, поред осталих, поступале судије Љиљана Миљковић и Весна Стевановић, које судије су раније у истом предмету учествовале у

одлучивању по жалбама изјављеним од стране одбране окривљеног Владана Граховца на решења којим је према овом окривљеном продужаван притвор. Према наводима браниоца именоване судије су у више наврата учествовале у раду судских већа, која су разлоге за оправданост продужења мере притвора према окривљеном ценила и образлагала не само постојањем основане сумње да је окривљени извршио кривично дело које је предмет поступка, већ ценећи постојање оправдане сумње, чиме су своје поступање у кривичном поступку уподобили поступању суда у фази потврђивања оптужнице, упуштајући се у значајнијој мери у разматрање питања кривице окривљеног Владана Граховца и постојања објективних елемената кривичног дела. На овај начин, према ставу одбране, формирање предубеђења код именованих судија је таквог квалитета да представља околност која у датом предмету доводи у питање непристрасност ових судија, па су у конкретном случају били испуњени разлози из члана 37. ЗКП, за обавезно изузеће ових судија приликом одлучивања о жалбама изјављеним против првостепене пресуде.

Изнет и наводи захтева за заштиту законитости браниоца окривљеног се, по оцени Врховног касационог суда, не могу прихватити као основани.

Одредбом члана 37. став 1. тачка 1) до 4) ЗКП предвиђене су ситуације у којима се судија или судија поротник мора обавезно изузети од вршења судијске дужности у одређеном предмету, због одређеног односа и повезаности судије са учесницима у поступку или са предметом, па је тако, између осталог, у тачки 4) прописано да ће судија бити изузет од судијске дужности у одређеном предмету, ако је у истом предмету поступао као судија за претходни поступак или одлучивао о потврђивању оптужнице или учествовао у доношењу мериторне одлуке о оптужби која се побија жалбом или ванредним правним леком или је учествовао у поступку као тужилац, бранилац, законски заступник или пуномоћник оштећеног, односно тужиоца или је саслушан као сведок или као вештак ако овим закоником није другачије прописано.

Битна повреда одредаба кривичног поступка из члана 438. став 1. тачка 4) ЗКП, постоји ако је у одређеном кривичном предмету у суђењу на главном претресу учествовао судија који је морао бити изузет од вршења судијске дужности, између осталог, из разлога што је у истом предмету учествовао у потврђивању оптужнице – члан 37. став 1. тачка 4) ЗКП.

Из наведених законских одредби произилази да се о апсолутно битној повреди одредаба кривичног поступка о којој је реч и на коју се бранилац окривљеног позива, може говорити само у колико се ради о учествовању у суђењу у првостепеном поступку или о одлучивању у поступку по редовном или ванредном правном средству, судије који се мора обавезно изузети из разлога прописаних у члану 37. став 1. ЗКП.

Међутим, у појединим ситуацијама, услед вишеструких процесних улога судије, може се појавити сумња у непристрасност судије која је таквог квалитета да захтева његово изузеће од судијске дужности приликом доношења одлуке (пресуде) о кривизи окривљеног за извршено кривично дело, што значи да постојање наведене битне повреде одредаба кривичног поступка у сваком конкретном случају представља фактичко питање.

Супротно наводима захтева да је код судија, које су одлучивале у кривичном поступку о жалбама на решења о продужењу притвора према окривљеном, а затим у другостепеном поступку по жалби на пресуду, створено „предубеђење“ о кривици окривљеног и да је на тај начин нарушена претпоставка непристрасности тих судија, због чега је требало да буду изузете од судијске дужности приликом доношења мериторне одлуке у истом поступку, по налажењу овог суда не може се прихватити став да свако одлучивање судије о притвору према окривљеном нужно нарушава претпоставку непристрасности тог судије приликом мериторног одлучивања о кривици истог окривљеног. То произилази и из праксе Европског суда за људска права и Уставног суда Србије.

Према пракси Европског суда за људска права, не може се сматрати да сама чињеница што је судија у кривичном поступку доносио одлуке и пре суђења у поједином предмету, укључујући одлуке везане за притвор, оправдава страх да није непристрасан. Оно што је важно при одлучивању у сваком конкретном предмету су опсег и природа тих одлука (*Fey protiv Austrije, stav 30; Sainte-Marie protiv Francuske, stav 32; Nortier protiv Holandije, stav 33*). Када одлуке о продужењу притвора садрже „врло висок степен јасноће“ у погледу кривице окривљеног, Европски суд за људска права је нашао да може изгледати да је непристрасност поступајућих судија подложна сумњи те да се бојазан подносиоца захтева у том погледу може сматрати објективно оправданом (*Hauschildt protiv Danske, stav 49-52*).

Из наведеног произилази да по правилу учествовање судије у доношењу одлуке о притвору према окривљеном у истом предмету не представља разлог за његово изузеће приликом одлучивања о кривици у односу на истог окривљеног, већ постојање предубеђења као разлога за његово изузеће зависи од тога да ли је приликом одлучивања о притвору заузео јасан став о кривици окривљеног или није, дакле, ради се о фактичком питању у сваком конкретном случају.

Примењујући наведено на конкретан случај, Врховни касациони суд налази да сама чињеница да су судије Јасмина Јововић, Весна Стевановић и Љиљана Миљковић, биле у саставу већа другостепеног суда, које је у погледу кривичне санкције преиначило првостепену пресуду којом је окривљени Владан Граховац оглашен кривим и осуђен због кривичног дела из члана 114. став 1. тачка 5) Кривичног законика, а да су претходно учествовале у доношењу одлука којима су одбијене жалбе на решења којим је према истом окривљеном продужен притвор и то судија Јасмина Јововић три пута (у решењима Кж2 72/20 од 29.01.2020. године, Кж2 486/20 од 15.09.2020. године и Кж2 172/22 од 31.03.2022. године), судија Весна Стевановић четири пута (у решењима Кж2 72/20 од 29.01.2020. године, Кж2 486/20 од 15.09.2020. године, Кж2 218/21 од 07.04.2021. године и Кж2 631/21 од 25.10.2021. године) и судија Љиљана Миљковић три пута (у решењима Кж2 620/20 од 12.11.2020. године, Кж2 143/21 од 04.03.2021. године и Кж2 172/22 од 31.03.2022. године), не доводи у питање претпоставку непристрасности ових судија код одлучивања о кривици окривљеног, конкретно код доношења побијане другостепене пресуде.

Наиме неоснована је истакнута аргументација у поднетом захтеву за заштиту законитости, да у предметним решењима, разлози за продужење притвора према окривљеном нису образложени само постојањем „основане сумње“ да је окривљени извршио кривично дело већ „оправданом сумњом“, чиме бранилац суштински указује да се суд упустио у одлучивање о чињеницама које правдају подизање оптужнице и тиме своје овлашћење у кривичном поступку уподобио поступању суда у фази одлучивања о потврђивању оптужнице, те се суд тиме у значајној мери упустио у питање кривице и довео у питање своју непристрасност.

Пре свега, из образложења предметних решења, којима су одбијене жалбе одбране окривљеног на решења о продужењу притвора, произилази да се суд превасходно бавио питањем испуњености услова за продужење притвора према окривљеном у смислу одредбе члана 211. став 1. тачка 1) и 4) ЗКП, тј. околностима везаним за опасност од бекства и околностима које се тичу начина извршења и тежине последице кривичног дела, а које су довеле до узнемирења јавности које може угрозити несметано и правично вођење кривичног поступка, као и околностима које се тичу личних прилика окривљеног, а сем тога, при одлучивању, суд је правилно имао у виду стање у списима предмета, зависно од фазе у којој се поступак налази, па је у пет решења (Кж2 72/20 од 29.01.2020. године, Кж2 486/20 од 15.09.2020. године, Кж2 620/20 од 12.11.2020. године, Кж2 143/21 од 04.03.2021. године и Кж2 631/21 од 25.10.2021. године) констатовао постојање „оправдане сумње“ да је окривљени извршио кривично дело тешко убиство из члана 114. став 1. тачка 5) Кривичног законика, а у два решења (Кж2 218/21 од 07.04.2021. године и Кж2 172/22 од 31.03.2022. године) чињеницу да је окривљени неправноснажном пресудом оглашен кривим због истог кривичног дела.

Дакле, на овај начин, образлажући предметна решења, суд се није бавио питањем кривице окривљеног, како се то неосновано истиче у поднетом захтеву, већ само околностима важним за преиспитивање разлога за притвор, а посебно ако се има у виду да је суд у претходној фази поступка (током истраге), када је постојала „основана сумња“ да је окривљени извршио предметна кривична дела, на исти начин ценио и образлагао услове за продужење притвора према окривљеном.

Обзиром на све наведено, није доведена у питање претпоставка непристрасности судија Јасмине Јововић, Весне Стевановић и Љиљане Миљковић њиховим учешћем у доношењу решења о одбијању жалби на решења о продужењу притвора, а њихово поступање у овим одлукама се не може изједначити са процесном улогом судије у фази потврђивања оптужнице, што би био разлог за обавезно изузеће, због чега правноснажном пресудом није учињена битна повреда одредаба кривичног поступка из члана 438. став 1. тачка 4) ЗКП, како се то неосновано тврди у захтеву за заштиту законитости, браниоца окривљеног Владана Граховца.

Указујући на битну повреду одредаба кривичног поступка из члана 438. став 2. тачка 1) ЗКП, бранилац окривљеног у поднетом захтеву наводи да је у конкретном случају увиђај окривљеног Владана Граховца и његових личних ствари, у тренутку када се

налазио у стану у Београду, улица ..., спроведен супротно одредбама члана 40. Устава РС и члана 135. став 3. ЗКП, уз повреду начела неповредивости стана. Према наводима браниоца, а имајући у виду све околности конкретног случаја, нужно је било спровести доказну радњу претресања стана у којем се налазио окривљени и о томе саставити записник о претресу, па како је то изостало, по мишљењу браниоца извршени увиђај представља незаконито спроведену доказну радњу, због чега су и сви докази који су проистекли из те радње, незаконито прибављени докази, који су морали су бити издвојени из списка предмета, јер се на њима не може заснивати пресуда.

Из списка предмета произилази да су овлашћена службена лица полиције дана 03.09.2020. године у 20,00 часова ушли у стан на адреси у Београду, улица ..., као места на коме се могу пронаћи предмети и трагови кривичног дела, пошто је претходно о догађају обавештен надлежни јавни тужилац, који се изјаснио да ће вршење увиђаја поверити полицији, што је и констатовано у извештају сачињеном од стране овлашћених службених лица МУП РС, ПУ за град Београд, УКП, Одељење за увиђајно оперативне послове број 211/19 од 03.09.2019. године. У извештају је наведено да је у стану затечен окривљени Владан Граховац, детаљно су наведени разлози уласка у стан и описани предмети који су у стану затечени и изузети са лица места од стране форензичког техничара, а затим и приказани на фото документацији КТ 100-2351/2019 од 03.09.2019. године.

Неосновано се у захтеву указује да је наведени извештај од 03.09.2019. године незаконит доказ, као и остали докази који су из њега проистекли. Ово због тога што се извештај односи на извршену радњу увиђаја и изузимања затечених ствари које су пронађене, а како је у извештају назначено. Овлашћени службеници Одељења за увиђајно оперативне послове Управе криминалистичке полиције из Београда, уз сагласност заменика Вишег јавног тужиоца у Београду су ушли у стан у коме су затекли окривљеног, при чему сагласност окривљеног за улазак у стан није оспорена ни у току доказног поступка пред првостепеним судом, нити у захтеву за заштиту законитости браниоца окривљеног. По уласку у стан извршено је фотографисање затечених ствари и њихово одузимање ради даље форензичке обраде. Наведени извештај је, према својој садржини, опис доказне радње увиђаја ствари, на основу одредбе члана 135. ЗКП, при чему је, за улазак у стан поступљено у свему у складу са одредбом члана 135. став 3. у вези члана 158. став 1. тачка 1) ЗКП, у смислу вршења претреса стана од стране овлашћених службених лица без судске наредбе. Извештај садржи разлоге уласка у стан, опис затечених ствари и фотодокументацију, те је прослеђен надлежном јавном тужиоцу, па чињеница да недостаје тачан назив доказне радње која је предузета и нумеричку ознаку законске одредбе, не чини овај доказ незаконитим, јер он у потпуности одговара радњи увиђаја на ствари, предузетој у смислу члана 135. став 3. ЗКП.

Следствено изнетом, докази који су проистекли из предметног увиђаја, на које указује бранилац у поднетом захтеву, ни сами по себи нити по начину прибављања нису у супротности са одредбама Законика о кривичном поступку и супротно наводима захтева, не представљају незаконите доказе у смислу члана 16. став 1. ЗКП, који сходно одредби члана 84. став 1. ЗКП нису могли бити коришћени у кривичном поступку.

Из изнетих разлога Врховни касациони суд је оценио као неосноване наводе захтева браниоца окривљеног којима се указује на битну повреду одредаба кривичног поступка из члана 438. став 2. тачка 1) ЗКП.

Врховни касациони суд се није упуштао у оцену навода захтева за заштиту законитости којима се указује на повреду кривичног закона из члана 439. тачка 1) ЗКП обзиром да се истима оспорава чињенично утврђење суда у погледу урачунљивости окривљеног, обзиром да исти представљају повреду члана 440. ЗКП, која у смислу члана 485. став 4. ЗКП, не представља разлог због којег је окривљеном преко браниоца дозвољено подношење захтева за заштиту законитости.

Из изнетих разлога, Врховни касациони суд је, на основу одредбе члана 491. став 1. ЗКП, одлучио као у изреци ове пресуде.

**Записничар-саветник,
Андреа Јаковљевић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић

**Председник већа-судија,
Биљана Синановић,с.р.**